

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 59 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit de oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van drie scorepunten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

1 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Door de vermindering van de ontslagbescherming kunnen bedrijven hun personeelsbestand meer in overeenstemming brengen met de vraag naar hun product. Hierdoor kunnen ze efficiënter werken, hetgeen er voor zorgt dat hun concurrentiepositie sterker wordt, waardoor de productie / afzet stijgt.

2 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat het mogelijke verlies van een baan gepaard gaat met het sneller vinden van een nieuwe baan, doordat de bereidheid van werkgevers mensen aan te nemen groter wordt.

3 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

De vermindering van de ontslagbescherming zal voor werknemers met onvoldoende kwalificaties betekenen dat ze makkelijker ontslagen worden, maar moeilijker de bestaande vacatures kunnen vervullen.

4 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om lijn 2.

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Uit figuur 1 blijkt dat vermindering van de ontslagbescherming samengaat met een grotere mate van inkomensongelijkheid.

Opgave 2

5 maximumscore 2

verbeterd

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Doordat de koers van de euro ten opzichte van de JPY is gestegen, is de prijs van Japanse exportproducten in euro's gedaald.

6 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Het terugbetalen van de lening in Japan kan duurder uitvallen dan verwacht door een stijging van de koers van de JPY ten opzichte van de NZD / een daling van de koers van de NZD ten opzichte van de JPY.

7 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

$$\frac{157,7}{1,9} = 83 \text{ JPY}$$

8 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\text{belegd: } \frac{16.280}{88} \qquad 185 \quad (\text{miljoen NZD})$$

$$\text{renteopbrengst: } 185 \times \frac{4}{12} \times 0,066 \qquad \underline{4,07 \text{ (miljoen NZD)}}$$

$$\text{totaal} \qquad 189,07 \text{ (miljoen NZD)}$$

$$\text{aflossing: } \frac{16.280}{83} \qquad 196,15 \text{ (miljoen NZD)}$$

$$\text{rentekosten: } 196,15 \times \frac{4}{12} \times 0,006 \qquad \underline{0,39 \text{ (miljoen NZD)}}$$

$$\text{totaal} \qquad 196,54 \text{ (miljoen NZD)}$$

Verlies is $196,54 - 189,07 = 7,47$ (miljoen NZD).

9 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Uit de figuur blijkt dat de euro daalt in JPY, maar stijgt in NZD, hetgeen betekent dat de koers van de JPY stijgt ten opzichte van de NZD.

Dit is het gevolg van een stijging van de vraag naar JPY (door de terugbetaling van de leningen in Japan) en een stijging van het aanbod van NZD (door het afstoten van de tegoeden in Nieuw-Zeeland).

Opgave 3

10 maximumscore 8

a Te denken valt aan:

Het versterken van de internationale concurrentiepositie door de aanwezigheid van een luchthaven met snelle verbindingen met andere delen van de wereld.

b Keuze voor **handhaving staatsbedrijf**

Te denken valt aan:

- Het handhaven van een bron van overheidsinkomsten omdat de overheid als eigenaar van Aero een deel van de winst ontvangt.
- Het tegengaan van negatieve externe effecten van vliegverkeer doordat de overheid, via het vergunningstelsel, een ongewenste luchtvaartmaatschappij kan uitsluiten.
- Het vermijden van machtsmisbruik door een particulier monopolie doordat Aero als enige de grond en de gebouwen op de luchthaven bezit.
- Het vermijden van, vanwege de economische neergang, ongewenste werkloosheid die zou kunnen optreden als het geprivatiseerde Aero efficiënter moet gaan werken.

b Keuze voor **privatisering**

Te denken valt aan:

- Door de privatisering zal Aero efficiënter gaan werken en beter kunnen concurreren met de drie, in de nabijheid gelegen, luchthavens.
- Door de privatisering kan Aero hogere salarissen bieden aan hoog-opgeleide werknemers, zodat het tekort hieraan verdwijnt.
- Door het verlenen van vergunningen via een veiling zullen de meest efficiënte luchtvaartmaatschappijen een vergunning kunnen verkrijgen. Dit kan zorgen voor een betere prijs-kwaliteitsverhouding van de door de luchtvaartmaatschappijen verstrekte diensten.
- Door de privatisering is Aero beter in staat te reageren op veranderende marktverhoudingen die het gevolg kunnen zijn van de economische neergang.

Opmerking

Noteer voor elk onderdeel 0, 1 of 2 scorepunten:

0 → (vrijwel) geheel fout

1 → bij twijfel

2 → (vrijwel) geheel goed

Indien er geen sprake is van consistentie in de argumenten of het gebruikte aantal woorden teveel afwijkt van de eis

–1

Opgave 4

11 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- (voorbeeld van inkomsten uit een) retributie
- (voorbeeld van inkomsten uit een) overheidsdeelneming

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- bbp 2007: $\frac{\frac{-2,4}{-0,44} \times 100}{1,035} = 527$ mld 1
- staatsschuldquote 2007: $\frac{249,8 + 3 - 2,4}{5,27} = 47,5\%$ 1

13 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat de groei van het bbp (in %) groter is dan de toename van de staatsschuld (in %).

14 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Als gevolg van de progressieve heffing in het systeem van inkomstenbelasting stijgen de belastinginkomsten sneller dan het bbp.
- Als gevolg van de stijging van het nationaal inkomen zullen relatief meer producten met het hogere btw-tarief gekocht worden, zodat de inkomsten uit indirecte belastingen groeien.

Opgave 5

15 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

De verhoging van de autonome overheidsbestedingen werkt volledig door op EV en daarmee op Y, terwijl de verlaging van de autonome belastingen via C en dus voor 80% doorwerkt op EV en Y.

16 maximumscore 3

Voorbeelden van een juiste berekening zijn:

- $G = 90 \rightarrow E = 153$

$$E = M \rightarrow 153 = 0,5Y + 18$$

$$Y = 270$$

$$U = 4 - \frac{270}{75} = 0,4$$

1

- $\Delta O_o = 6 \rightarrow \Delta Y = 6 \times \frac{100}{96} = 6,25$

$$\Delta A_v = \frac{6,25}{75} = 0,083$$

1

- % verandering werkloosheid = $\frac{-0,083}{0,4} \times 100\% = -21\%$

1

of

- $E = M \rightarrow Y = C + I + O$

$$Y = 0,8(Y - 0,2Y + 5) + 12 + 29,2 + 52$$

$$Y = 270$$

$$U = 4 - \frac{270}{75} = 0,4$$

1

- $\Delta O_o = 6 \rightarrow \Delta Y = 6 \times \frac{100}{96} = 6,25$

$$\Delta A_v = \frac{6,25}{75} = 0,083$$

1

- % verandering werkloosheid = $\frac{-0,083}{0,4} \times 100\% = -21\%$

1

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\Delta Y = -\frac{5}{6} \times -6 = 5$$

Het inverdieneffect is $0,2 \times 5 = 1$ (mld).

18 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

De lagere arbeidsproductiviteit leidt tot een lagere maximale productie (Y^*), zodat de bezettingsgraad (G) hoger wordt. Een hogere bezettingsgraad (G) leidt tot een lagere export (E) en daardoor tot een lager nationaal inkomen (Y) en een lagere vraag naar arbeid (A_v).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6

19 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om een douane-unie.

20 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Door de koppeling van de valuta van de GCC-lidstaten aan een stijgende dollar dalen de prijzen in eigen valuta van importgoederen die niet in dollars geprijsd zijn.
- Door de koppeling van de valuta van de GCC-lidstaten aan een stijgende dollar zal ook de eigen valuta in koers stijgen, waardoor de export naar niet-dollar landen daalt en daarmee de bestedingen.

21 maximumscore 2

groter

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Om de koers van de eigen valuta binnen de afgesproken bandbreedte te houden, moeten de centrale banken van de GCC-lidstaten hun eigen valuta verkopen (tegen dollars).

22 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Als de dollar in koers daalt, daalt ook de koers van de Omaanse valuta 1
- Daardoor daalt het prijspeil van de export uitgedrukt in een andere valuta dan de dollar en de Omaanse valuta 1

Opgave 7

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Doordat er niet langer sprake is van een koppeling van de BR-uitkering aan de ontwikkeling van het gemiddelde loonniveau, kan de stijging van de BR-uitkering achterblijven bij de stijging van het loon.

24 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{4}{12} \times 100\% = 33\%$$

Opmerking

Uitsluitend 2 of 0 scorepunten toekennen.

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

In 2025 zijn de BR-uitgaven in % van het bbp $13 - 8 = 5$.

In 2030 zijn de BR-uitgaven in % van het bbp $12 - 8 = 4$.

De premie-inkomsten bedragen in beide jaren 6% van het bbp en zijn dus hoger dan de BR-uitgaven.

26 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat bij het kapitaaldeckingsstelsel een fonds gevormd wordt dat de (toekomstige) pensioenuitkeringen dekt.

27 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Om het inkomensverlies aan te vullen zullen (sommige) burgers een individuele pensioenregeling treffen. Hiervoor betaalt uitsluitend de gebruiker naar de mate van het (toekomstige) gebruik.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 27 mei naar Cito.